

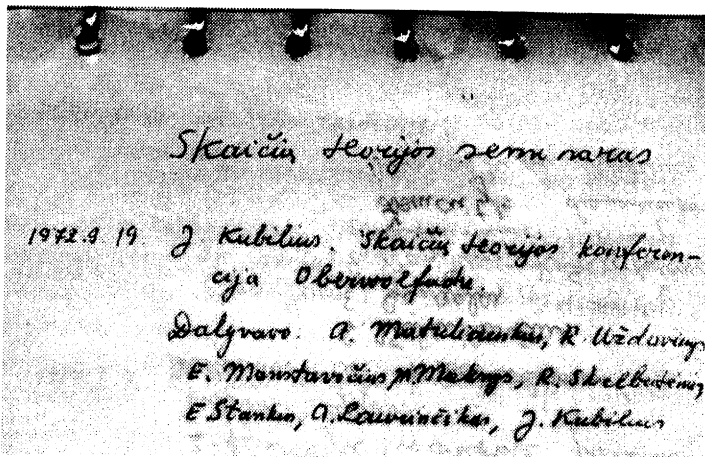
Skaičių teorijos seminaro trisdešimtmetis

Antanas LAURINČIKAS (VU, ŠU)

el. paštas: antanas.laurincikas@maf.vu.lt

Gerai žinoma seminarų svarba vienos ar kitos mokslo šakos vystymuisi. Pagrindinį vaidmenį formuojant Lietuvos matematiką atliko profesoriaus Jono Kubiliaus seminaras, pradėjęs savo veiklą 1955 m. lapkričio 1 dieną [1]. Šio seminaro tematika buvo gana plati, jis neapsiribojo tik tikimybių teorijos ir skaičių teorijos uždaviniais. Laikui bėgant prof. J. Kubiliaus seminaras darėsi vis labiau akademinis. Jame buvo aptarinėjamos disertacijos, skaitydavo pranešimus žymūs užsienio matematikai, norint perskaityti pranešimą tekdavo vis ilgiau laukti eilėje. Nebeliko laiko šiame seminare nagrinėti įdomius straipsnius ir monografijas, nes nebeužtekdavo laiko ir originaliems pranešėjų rezultatams. Tuometiniame Vilniaus universiteto Matematikos ir mechanikos fakultete jau buvo susiformavusi nemaža skaičių teorijos grupė, kurią sudarė profesoriaus J. Kubiliaus mokiniai R. Uždavinyš, Z. Juškys, A. Matuliaskas, G. Misevičius, M. Maknys, E. Manstavičius, E. Stankus, R. Skrabutėnas, A. Laurinčikas, E. Gaigalas, Z. Kryžius, G. Stepanauskas. Sėkmingam šios grupės darbui reikėjo kuo artimesnio tarpusavio bendradarbiavimo, diskusijų. 1972/73 mokslo metų rudenį profesorius J. Kubilius pasiūlė įkurti plačios veiklos skaičių teorijos seminarą, kuriame būtų galima nagrinėti ir įdomius užsienio autorių darbus, skaityti originalius pranešimus.

Pirmasis skaičių teorijos seminaro posėdis įvyko 1972 m. rugsėjo 19 dieną. Jame profesorius J. Kubilius pasakojo išpuodžius iš skaičių teorijos konferencijos Oberwolfache.

1 pav. Pirmasis įrašas seminaro žurnale.

Seminaro žurnale užregistruota, jog pranešimo klausėsi septyni klausytojai. Taip skaičių teorijos seminaras pradėjo savo trisdešimties metų ilgio kelią.

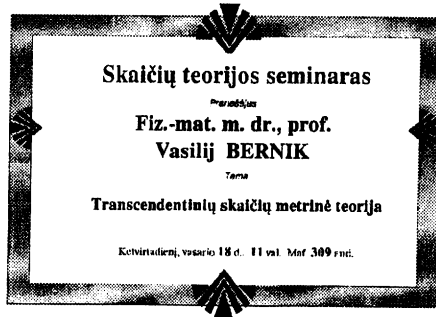
Seminaro veiklos pradžioje posėdžiai vykdavo nevisiškai reguliariai, nebūtinai kiekvieną savaitę. Seminaras būdavo skelbiamas, kai atsirasdavo būtinybė: reikėdavo pranešti originalų rezultatą, apsvarstyti įdomų straipsnį. Būtą ir ilgesnių pertraukų, net iki kelių mėnesių. Pirmiesiems seminaro posėdžiams vadovavo ir kruopščiai pildė registracijos žurnalą pats profesorius Jonas Kubilius.

Nuo 1994 m. vasario mėn. seminaras vyksta reguliariai, kartą į savaitę, antradieniais arba pirmadieniais. Seminaro žurnalas liudija (deja, tikriausiai ne visi seminaro posėdžiai buvo užregistruoti), jog per 30 metų perskaityta virš 340 pranešimų. Seminare išnagrinėtos žinomos H.L. Montgomery, J.-L. Maclair'o, P.D.T.A. Elliott'o, H. Halberstam'o ir K.F. Roth'o monografijos, B.V. Levino ir N.M. Timofejevo, P.D.T.A. Elliott'o, B. Conrey ir kiti straipsniai, tačiau daugiausia perskaityta originalių pranešimų. Pranešimus skaitė beveik visi Lietuvos skaičių teorijos specialistai, viso per 30 žmonių. Pranešėjų dešimtukas pagal perskaitytų pranešimų skaičių atrodo taip:

1.	A. Laurinčikas	55
2.	E. Manstavičius	31
3.	R. Garunkštis	29
4.	A. Dubickas	24
5.	J. Šiaulyš	14
6.	H. Markšaitis	12
7.	E. Stankus	12
8.	G. Bareikis	12
9.	G. Stepanauskas	10
10.	A. Kačėnas	8

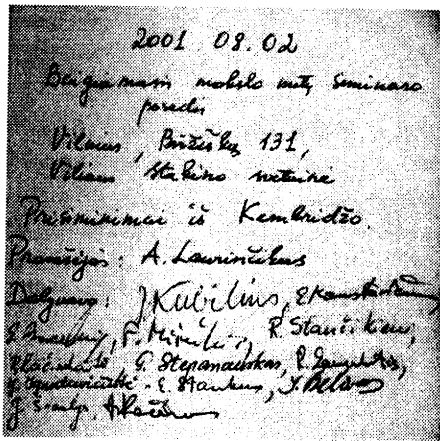
Seminaro durys taip pat atviros ir kitų šakų matematikams. Pranešimus seminare skaitė tikimybininkai A. Bikelis, V. Bentkus, A. Račkauskas, V. Čekanavičius, M. Bloznelis, R. Lapinskas, F. Mišeikis, A. Juozulynas, diferencialinių lygčių atstovai F. Ivanauskas ir V. Skakauskas, geometras R. Krasauskas. Tarp svečių iš užsienio garbingiausias yra Kembridžo universiteto profesorius J.W.S. Cassels. 1973 m. balandžio 3 d. jis pasakojo apie kompiuterių taikymą skaičių teorijoje. Be to, seminaro metu kiekvienas dalyvis trumpai supažindino profesorių J.W.S. Cassels'ą su savo tyrimais. Seminare pranešimus skaitė žinomi rusų matematikai A.G. Postnikov, A.V. Malyšev, S.A. Stepanov, A.N. Andrianov, N.N. Liašenko, N.M. Timofeev, Baltarusijos matematikas V.I. Bernik. Kiti užsieniečiai yra prancūzai M. Balazard (Bordeaux), Y. Bugeaud (Strasbourg), tikimybininkai Ch. Suquet ir J. Davydov (Lille), japonas M. Nakajima (Kagoshima), vokietis topologas J. Flaksmeier (Greifswald), geras lietuvių draugas J. Steuding (Frankfurt), slovakas, matematikos taikymų atstovas, P. Prokopovič, JAV lietuvis K. Kliorys.

Seminare buvo pristatytos A. Matuliausko, E. Manstavičiaus, M. Maknio, A. Laurinčiko, E. Stankaus, Z. Kryžiaus, G. Stepanausko, V. Stakėno, J. Šiaulio, G. Bareikio, A. Mačiulio, I. Orlovo, R. Garunkščio, H. Markšaičio, A. Kačėno, R. Kačinskaitės daktaro disertacijos, A. Laurinčiko, E. Manstavičiaus, V. Čekanavičiaus, A. Dubicko, M. Bloznelio, R. Pliuškevičiaus habilitaciniai darbai. Skaičių teorijos seminaras atliko ir atlieka svarbų vaidmenį vystant Lietuvos matematiką.

2 pav. Seminaro skelbimas.

Kiekvienais mokslo metais vyksta seminaro uždarymas. Paprastai tuomet seminaras vyksta ne fakultete, o V. Stakėno svetainėje. Skaitomas pranešimas, dažniausiai pasakojami kurios nors užsienio konferencijos arba mokslinės kelionės išpūdžiai, kieme kepaamos dešrelės, toliau matematinės ir kitokios diskusijos vyksta šiltoje ir draugiškoje aplinkoje. Paskutiniu seminaro uždarymu susidomėjo net vieno laikraščio korespondentai.

3 pav. 2000–2001 mokslo metų baigiamasis seminaras.

Literatūra

- [1] E. Manstavičius, Forty years to the seminar of the Lithuanian mathematical society, XXXVI Lith. Math. Soc. Conf., Vilnius, 172–177 (1995).

Thirty years to the seminar of the number theory

A. Laurinčikas

In the paper a survey of the activity of the seminar of the number theory is given.